I

(Riżoluzzjonijiet, rakkomandazzjonijiet u opinjonijiet)

OPINJONIJIET

IL-KUMITAT EKONOMIKU U SOĊJALI EWROPEW

IL-505 SESSJONI PLENARJA TAL-KESE TAT-18 U D-19 TA' FRAR 2015

Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar "Proposta għall-immappjar ta' strateġiji makroreġjonali fl-Ewropa"

(Opinjoni fuq inizjattiva proprja)

(2015/C 251/01)

Relatur: Etele BARÁTH

Nhar is-27 ta' Frar 2014, il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew iddeċieda, b'konformità mal-Artikolu 29 (2) tar-Regoli ta' Proċedura tiegħu, li jħejji opinjoni fuq inizjattiva proprja dwar

Proposta għall-immappjar ta' strateġiji makroreġjonali fl-Ewropa.

Is-Sezzjoni Speċjalizzata għall-Unjoni Ekonomika u Monetarja u l-Koeżjoni Ekonomika u Soċjali, inkarigata sabiex tipprepara l-ħidma tal-Kumitat dwar is-suġġett, adottat l-Opinjoni tagħha nhar it-3 ta' Frar 2015.

Matul il-505 sessjoni plenarja tiegħu li saret fit-18 u d-19 ta' Frar 2015 (seduta tat-18 ta' Frar), il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew adotta din l-Opinjoni b'166 vot favur, vot 1 (wieħed) kontra u 6 astensjonijiet.

Introduzzjoni

S'issa jidher ċar li r-reazzjoni Ewropea għall-kriżi ġenerali, li nħolqot mill-kriżi finanzjarja, ma kinitx sodisfaċenti. Bosta analiżijiet enfasizzaw li d-deċiżjonijiet li ttieħdu taw wisq attenzjoni lis-settur finanzjarju u n-natura estremament ġerarkika tal-mekkaniżmu tat-teħid tad-deċiżjonijiet tal-UE, li b'hekk waqqfuha milli tieħu l-passi meħtieġa biex issolvi t-tensjonijiet soċjali. Wieħed jista' josserva wkoll li hemm żbilanċ kbir bejn, minn naħa, l-għanijiet u l-pjani ta' azzjoni tal-Istrateġija Ewropa 2020 bl-iskop li jappoġġjaw l-iżvilupp fit-tul tal-UE u, min-naħa l-oħra, ir-riżorsi disponibbli. Bħalissa huwa ta' importanza ewlenija t-tisħiħ tal-koerenza bejn id-diversi miżuri ta' politika ekonomika.

Għalkemm ċerti pajjiżi tal-Ewropa Ċentrali u tal-Lvant irnexxielhom ilaħħqu, hemm differenzi li qed jikbru bejn Stati Membri oħrajn, f'termini kemm tal-produzzjoni ekonomika globali kif ukoll tad-dħul u l-livell tal-għajxien. Din is-sitwazzjoni ħraxet minħabba ċerti karatteristiċi reġjonali, u f'xi żoni ħarġu fid-dieher tensjonijiet li mhumiex sostenibbli.

Kemm l-iżviluppi tal-politika soċjali meħtieġa biex noħorġu mill-kriżi, kif ukoll l-għanijiet u l-programmi mġedda tal-politika ta' koeżjoni jeħtieġu li ssir enfasi fuq id-dimensjoni territorjali tal-politiki Ewropej.

Din il-ħtieġa ġiet rikonoxxuta mill-Kummissjoni Ewropea mġedda meta hija nediet il-programm "Bidu ġdid" għat-tkabbir ekonomiku, il-ħolqien tal-impjiegi u t-titjib tal-kundizzjonijiet tal-għajxien. Il-programm tal-Kummissjoni Ewropea jfisser kemm opportunitajiet ġodda kif ukoll responsabbilitajiet ġodda fir-rigward mhux biss taż-żieda sostanzjali tal-fondi ta' investiment u ta' żvilupp għall-perijodu 2015-2017 iżda wkoll tat-tneħħija tal-ostakli legali u organizzattivi. Dan japplika wkoll għall-istrateġiji makroreġjonali. Il-fatt li l-10 prijoritajiet stabbiliti fil-programm ta' ħidma jsaħħu direttament jew indirettament l-interkonnessjoni bejn il-makroreġjuni tal-Ewropa u l-iżvilupp komuni tagħhom jikkontribwixxi wkoll għal definizzjoni mill-ġdid tar-rwol tal-politika makroreġjonali, tal-post u tal-fattibbiltà tal-istrateġiji.

Prattika ta' governanza ġdida, immirata lejn l-iżvilupp, deċentralizzata ħafna, li toħloq rabtiet iżjed sistematiċi bejn l-imsieħba ekonomiċi u soċjali, u li tqis bl-istess mod l-istrateġiji makroreġjonali, tista' tagħti kontribut ikbar lejn l-irkupru tat-tkabbir u t-titjib tal-effikaċja/effettività u l-effiċjenza tal-investimenti ([1]).

Bis-saħħa ta' governanza mġedda, l-istrateġiji makroreġjonali jistgħu jkunu għodda eċċellenti biex jitħaffef il-pass tal-proċessi tal-iżvilupp, tissaħħaħ il-koeżjoni territorjali u tiġi appoġġjata l-implimentazzjoni tal-Istrateġija Ewropa 2020, filwaqt li jitħares l-ambjent, li mhu xejn inqas importanti. It-"Tliet Le" mhux ħa jkunu iżjed ta' xkiel: il-qafas finanzjarju pluriennali tal-2014-2020 joħloq possibilitajiet finanzjarji, il-qafas strateġiku komuni jistabbilixxi regoli filwaqt li fil-prattika ġie żviluppat mekkaniżmu ta' implimentazzjoni.

Fit-tfassil ta' din l-Opinjoni fuq inizjattiva proprja, il-KESE qed jimplimenta dak li ġie miftiehm fis-sessjoni plenarja tal-ħarifa tal-2013, u janalizza l-impatt tal-istrateġija makroreġjonali fl-Ewropa mill-perspettiva tas-soċjetà ċivili b'mod partikolari. Se jħares ukoll lejn mod kif dawn l-istrateġiji jiġu integrati fil-politika Ewropea tal-iżvilupp.

1. **Konklużjonijiet u rakkomandazzjonijiet**

1.1. Wara li studja s-sitwazzjoni tal-istrateġiji makroreġjonali u l-opinjonijiet u l-proposti relatati ([2]), il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew ikkonkluda li, abbażi tar-riżultati miksuba, jidher b'mod ċar li jeħtieġ li jiġu żviluppati strateġiji makroreġjonali fil-livell Ewropew. L-għan tal-makroreġjuni mhuwiex li jifirdu iżda li jgħaqqdu.

1.2. Il-KESE jirrakkomanda li l-Kunsill Ewropew jieħu pożizzjoni favur l-integrazzjoni tal-politika makroreġjonali fl-istruttura ta' governanza tal-UE u jsejjaħ għat-tfassil ta' linji gwida li jkunu validi għall-l-UE kollha sabiex tiġi defnita strateġija ta' żvilupp makroreġjonali li taqdi l-iżvilupp ekonomiku u soċjali.

1.3. Il-KESE jaħseb li l-istrateġiji makroreġjonali għandhom rwol dejjem ikbar x'jaqdu fil-ġejjieni tal-UE. Il-programmi makroreġjonali eżistenti:

— ikkontribixxew fil-livell politiku għall-iżvilupp ta' livell intermedjarju Ewropew li bħalissa huwa nieqes, bil-potenzjal li ssir medjazzjoni bejn approċċi għalkollox kontra ta' xulxin, jiġifieri dak federalist u dak nazzjonalist,

— bħala strumenti ta' governanza msejsa fuq il-kooperazzjoni orizzontali, ipprovdew soluzzjoni għall-problema tal-konċentrazzjoni wisq ġerarkika u burokratika,

— ikkontribixxew għall-parteċipazzjoni sistematika tal-qasam ċivili, inklużi l-imsieħba soċjali u ekonomiċi, matul il-proċess tat-tfassil u l-implimentazzjoni tal-istrateġiji.

1.4. L-istrateġiji makroreġjonali jsitgħu jtejbu l-kompetittività ekonomika, jagħtu spinta tant meħtieġa lill-PDG u anke jżidu l-valur miżjud Ewropew. Permezz ta' monitoraġġ ibbażat fuq bażi tad-data adatta, u l-applikazzjoni effettiva tal-prinċipju tas-sħubija, kif ukoll analiżi komparattiva bbażata fuq l-esperjenza mġarrba, kienu meħtieġa dawn l-istrateġiji bħala politika effettiva. Pereżempju:

1.4.1. fil-kuntest tas-Semestru Ewropew, it-tilħiq tal-objettivi tal-Istrateġija Ewropa 2020 jista' jingħata viżibbiltà akbar fil-livell reġjonali;

1.4.2. bħala parti mir-reviżjoni ta' nofs it-term tal-objettivi u r-riżultati ġenerali u speċifiċi tal-Istrateġija Ewropa 2020, għandu jkun possibbli, fl-interessi tal-effettività, li jiġu integrati aspetti ambjentali, urbani u ta' żvilupp tal-kooperazzjoni makroreġjonali mħaddna fid-diversi "ftehimiet ta' sħubija";

1.4.3. abbażi tal-11-il objettiv strateġiku tal-politika ta' koeżjoni stabbiliti għall-2014-2020, it-tisħiħ tad-dimensjoni makroreġjonali tal-miżuri ppjanati inklużi fil-programmi operattivi jista' jiżgura l-valur miżjud, l-effettività u l-effiċjenza tagħhom fil-livell Ewropew;

([1]) Rapport tal-Kummissjoni lill-Parlament Ewropew, lill-Kunsill, lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew u lill-Kumitat tar-Reġjuni dwar il-governanza tal-istrateġiji makroreġjonali, COM(2014) 284 final

([2]) Recent and Upcoming EESC Opinions on Macro-regional Areas and Strategies, and Related Horizontal Matters – Key Points

1.4.4. id-dimensjoni makroreġjonali tal-programmi ta' kooperazzjoni reġjonali adottati taħt l-aġenda urbana li jikkonċernaw in-netwerk tal-UE tal-muniċipalitajiet tista' tiffaċilita l-integrazzjoni soċjali u kulturali u trawwem il-kundizzjonijiet neċessarji biex jiġu ssodisfati l-ħtiġijiet soċjali;

1.4.5. ser jinħoloq strument makroreġjonali ġdid għall-konservazzjoni ambjentali u l-użu sostenibbli tar-riżorsi.

1.5. Il-KESE jirrakkomanda t-tisħiħ tal-istruttura ta' governanza fil-livell Ewropew billi jiġu involuti s-soċjetà ċivili u l-awtoritajiet muniċipali u reġjonali f'kull stadju tal-proċess tat-teħid ta' deċiżjonijiet, flimkien ma' grupp ta' koordinazzjoni ta' livell għoli magħmul minn rappreżentanti tat-28 pajjiż, li jkun responsabbli għall-ġestjoni makroreġjonali.

2. **Dibattitu**

2.1. L-esperjenza sal-lum, u l-analiżijiet tal-Kummissjoni jikkonfermaw dan, tindika li l-istrateġiji makroreġjonali joffru valur miżjud f'dak li jirrigwarda:

— it-tisħiħ tal-identità Ewropea u reġjonali,

— it-tfassil u l-implimentazzjoni tal-istrateġiji Ewropej, u

— l-użu koordinat tar-riżorsi.

2.2. L-istrateġiji makroreġjonali joffru strumenti ġodda u li huma meħtieġa ħafna. Dawn huma importanti għaliex:

— ir-reazzjonijiet għall-kriżi mhumiex kumplessi, u għaldaqstant irid jinstab bilanċ bejn l-aspetti territorjali u soċjali varji,

— l-elezzjonijiet għall-Parlament Ewropew urew li r-relazzjonijiet tal-UE mas-soċjetà ċivili għad mhumiex adegwati,

— is-sistema istituzzjonali tal-UE teħtieġ riforma (pereżempju, id-demokratizzazzjoni u d-deċentralizzazzjoni tagħha, it-tisħiħ tal-istrutturi orizzontali, l-implimentazzjoni iżjed effiċjenti u effettiva tal-politiki tagħha, kif ukoll is-sħubija soċjoekonomika).

2.3. L-istrateġiji makroreġjonali huma rilevanti attwalment għaliex:

— l-elezzjonijiet wasslu biex tiġi fformata Kummissjoni ġdida, bi prijoritajiet ġodda, li l-objettivi ewlenin tagħha, b'mod partikolari l-ħolqien tal-impjiegi, it-tisħiħ tat-tkabbir u l-effettività tal-investiment ippjanat mill-intrapriżi, jiddependu bil-bosta mill-kapaċità reġjonali għall-adattament,

— bħalissa qiegħda ssir ir-reviżjoni ta' nofs it-term tal-Istrateġija Ewropa 2020. Fl-2015 se jiġu adottati d-direttivi riveduti, u x'aktarx dan se jinvolvi t-tisħiħ tal-approċċ makroreġjonali,

— intwera li kemm f'termini ta' governanza kif ukoll ta' valur miżjud Ewropew – b'mod partikolari fir-rigward tal-konservazzjoni ambjentali (baħar) u l-prevenzjoni tad-diżastri (ħarsien mill-għargħar) u fil-kuntest tal-kooperazzjoni ekonomika fil-qasam tat-turiżmu u setturi esposti għall-innovazzjoni – l-istrateġiji makroreġjonali li diġà ġew adottati u li issa qed jiġu implimentati (għar-reġjuni tad-Danubju u tal-Baltiku) identifikaw riżorsi ġodda,

— l-inizjattivi tal-Kummissjoni (l-Adrijatiku u l-Alpi) qed jespandu u qed jenfasizzaw il-ħtieġa li l-Istati Membri u r-reġjuni jippjanaw rabtiet makroreġjonali, (b'enfasi partikolari fuq il-parteċipazzjoni ta' pajjiżi terzi fil-kooperazzjoni),

— saru żviluppi sinifikanti fil-possibilitajiet ta' kooperazzjoni makroreġjonali – mhux l-inqas f'termini politiċi – kif ġie identifikat mill-qasam soċjoekonomiku (reġjun tal-Mediterran, il-kosta tal-Atlantiku), u dan ikkontribwixxa konsiderevolment għall-koordinazzjoni ta' stateġiji marittimi u politiki "terrestri";

— il-kooperazzjoni makroreġjonali li ilha stabbilita qed tissaħħaħ tul l-infrastruttura transkonfinali u lineari, b'mod partikolari bis-saħħa tal-iżvilupp ta' rabtiet makroreġjonali taħt il-Faċilità Nikkollegaw l-Ewropa;

— sar obbligatorju li jingħataw provi ta' kooperazzjoni makroreġjonali bħala parti mill-ftehimiet ta' sħubija għall-perijodu ta' programmar 2014-2020.

2.4. Min-natura tagħhom, l-istrateġiji makroreġjonali huma mmirati lejn l-iżvilupp, u għalhekk jistgħu jikkontribwixxu b'mod sinifikanti għat-tisħiħ u l-implimentazzjoni tal-politika tal-iżvilupp tal-UE, b'mod partikolari b'rabta ma' inizjattivi minn isfel għal fuq. Dan japplika b'mod partikolari għal dawn l-oqsma (funzjonijiet) li ġejjin:

— l-attività ekonomika tal-SMEs;

— ir-riċerka, l-edukazzjoni, it-tagħlim tal-lingwi, il-kooperazzjoni fil-kwistjonijiet ta' kultura u saħħa;

— il-kooperazzjoni fil-qasam tal-enerġija, il-protezzjoni tal-ambjent, il-loġistika, is-servizzi pubbliċi (ilma, dranaġġ, skart);

— l-ippjanar konġunt mill-korpi pubbliċi, l-istituzzjonijiet reġjonali u l-awtoritajiet lokali u reġjonali;

— il-kooperazzjoni fil-qasam tas-sigurtà u l-migrazzjoni;

— it-tisħiħ konkret tal-kompetizzjoni fis-suq (kooperazzjoni konkreta fis-suq tax-xogħol, appoġġ lill-SMEs, stabbiliment ta' fondi għall-iżvilupp);

— il-kooperazzjoni fil-qasam tal-istatistika.

Ħafna minn dawn huma oqsma fejn huwa adatt primarjament approċċ minn isfel għal fuq favur l-integrazzjoni, meta wieħed iqis li f'termini diretti l-istituzzjonijiet Ewropej jaqdu biss rwol regolatorju marġinali hawnhekk.

2.5. Il-parteċipanti fl-istrateġiji makroreġjonali għandhom jikkooperaw bħala partijiet interessati responsabbli għall-ħidmiet trasversali tal-gvernijiet tagħhom.

2.6. L-approċċ makroreġjonali joffri opportunitajiet għat-tiġdid tal-UE, kemm f'termini ta' perspettiva kif ukoll strumenti ta' governanza:

— il-governanza politika u l-ġestjoni strateġika tiegħu jlaqqgħu flimkien partijiet interessati fil-livelli differenti mingħajr il-ħtieġa li jiġu stabbiliti istituzzjonijiet kbar ġodda,

— huwa kapaċi jintegra politiki u programmi fil-livelli differenti (il-politiki u l-programmi Ewropej, nazzjonali u dawk marbuta mal-kooperazzjoni territorjali; dawk fil-pajjiżi ta' assoċjazzjoni u ta' adeżjoni; l-istrumenti settorjali u finanzjarji, eċċ.),

— jikkoordina l-istrumenti politiċi, strateġiċi u finanzjarji sabiex ikun hemm implimentazzjoni effiċjenti u effettiva,

— jgħin biex jitneħħew il-konfini reġjonali bejn l-organizzazzjonijiet ta' ġestjoni territorjali u s-setturi differenti, u fl-aħħar nett

— jassigura sjieda ċara matul il-proċess kollu tat-tfassil u l-implimentazzjoni tal-istrateġija.

2.7. Il-prerekwiżiti għal governanza makroreġjonali "tajba" huma li jkollha:

— il-kapaċità ta' pjanar strateġiku,

— bażi tad-data affidabbli speċifika għar-reġjun ikkonċernat u l-kapaċità ta' analiżi,

— korp eżekuttiv adegwat,

— sistema wiesgħa ta' monitoraġġ kemm tal-ippjanar kif ukoll tal-implimentazzjoni,

— mezzi ta' komunikazzjoni adegwati,

— il-kapaċità ta' adattament neċessarju, u

— trasparenza essenzjali tal-attivitajiet, għal finijiet ta' monitoraġġ.

2.8. Skont id-definizzjoni tal-istrateġiji makroreġjonali, makroreġjun:

— ikopri żona li għandha karatteristiċi ġeografiċi, ekonomiċi u kulturali komuni,

— jiffaċċja l-istess sfidi u l-istess possibilitajiet, u

— għandu fi ħdanu atturi differenti li jikkooperaw b'mod imsaħħaħ u jikkoordinaw ir-riżorsi tagħhom sabiex jippromovu l-koeżjoni territorjali.

2.9. Fil-prattika Ewropea attwali, hemm żewġ tipi ta' makroreġjuni li jaqgħu taħt din id-definizzjoni. It-tnejn li huma huma karatterizzati mill-possibilità li jilqgħu parteċipanti minn pajjiżi terzi:

— il-makroreġjuni tat-tip lineari, li essenzjalment huma marbuta mal-infrastrutturi l-kbar, bħal dawk tar-reġjun tad-Danubju jew ir-reġjuni li jinsabu tul il-Kurituri, u

— l-makroreġjuni li jkopru żona wiesgħa, bħall-Baltiku, l-Adrijatiku jew l-Alpi, kif ukoll ir-reġjun tal-Mediterran u l-kosta tal-Atlantiku.

2.10. Bil-ħolqien tal-UE, il-fruntieri storiċi tal-Ewropa saru virtwali f'termini funzjonali. L-approċċ makroreġjonali jippermetti li jitfasslu fruntieri funzjonali ġodda fuq il-mappa tal-Ewropa. Abbażi tas-sistemi makroreġjonali, il-mekkaniżmi ta' kooperazzjoni miftuħa li ġiet imsaħħa jew hija fil-proċess li tiġi msaħħa diġà jirriflettu l-approċċ politiku tas-seklu 21, li f'Ewropa demokratika għandu jrawwem kooperazzjoni li dejjem qed tiġġedded favur l-ekonomija u soċjetà inklużiva filwaqt li l-ambjent jiġi mħares b'mod sostenibbli.

3. **Osservazzjonijiet ġenerali u proposti għat-twessigħ tar-rwol tal-istrateġiji makroreġjonali**

3.1. Huwa possibbli li jinstab bilanċ bejn, minn naħa l-enfasi l-ġdida tal-Istrateġija Ewropa 2020 flimkien mal-governanza finanzjarja u ekonomika, u min-naħa l-oħra l-idea li nimxu lil hinn mill-PGD. Dan jista' jsir billi jitnaqqsu d-differenzi reġjonali u permezz tal-iżvilupp armonjuż li jqis il-ħtiġijiet soċjali u l-aspetti ambjentali.

3.2. L-istrateġiji makroreġjonali jikkontribwixxu għall-koeżjoni territorjali billi jsaħħu l-mekkaniżmi msejsa fuq is-solidarjetà. Fl-istess waqt, billi jitqiesu ċ-ċirkostanzi speċifiċi differenti fir-reġjuni varji, huwa possibbli li jiġu koordinati b'mod iżjed effettiv l-istrumenti tal-iżvilupp.

3.3. Il-proposti dwar żvilupp makroreġjonali kkoordinat u l-vantaġġi ekonomiċi ta' kooperazzjoni makroreġjonali iktar mill-qrib se jgħinu biex jiġbdu aktar investiment fl-innovazzjoni u produzzjoni fuq skala kbira u l-kapaċità tal-provvista.

3.4. In-netwerks flimkien mar-rabtiet stituzzjonali u ekonomiċi fi ħdan il-makroreġjuni jistgħu jnaqqsu b'mod sinifikanti l-effetti tal-kriżi tal-globalizzazzjoni billi jisfruttaw ir-riżorsi u jgħinu biex jitnaqqsu d-differenzi bejn ir-reġjuni f'livelli varji ta' żvilupp. Ir-reġjuni metropolitani u r-reġjuni urbani żviluppati l-oħra għandhom rwol ewlieni hawnhekk billi joħolqu d-dinamika favur l-iżvilupp.

3.5. In-netwerks tar-reġjuni metropolitani u poliċentriċi joffru potenzjal ekonomiku u innovattiv konsiderevoli, u jixprunaw il-ħolqien tal-impjieg. Fl-istess waqt jistgħu jkunu l-kawża ta' periklu kbir għall-ambjent. L-istrateġiji makroreġjonali jistgħu jikkumpensaw għar-riskji marbuta mat-tibdil fil-klima kaġun ta' popolazzjonijiet urbani kbar, u jippermettu li jitfasslu pjani sabiex dawn ir-riskji jisfaw fix-xejn.

3.6. L-istrateġiji makroreġjonali jistgħu jgħinu wkoll biex jiżguraw żvilupp proporzjonat ta' muniċipalitajiet żgħar jew ta' daqs medju, billi jsaħħu r-rabtiet bejniethom u jippromovu valuri lokali u reġjonali.

3.7. Il-politika makroreġjonali tista' tgħin biex jitnaqqsu d-differenzi territorjali u ekonomiċi billi tadatta l-programmi ewlenin tal-Istrateġija Ewropa 2020 għall-kundizzjonijiet ta' reġjun partikolari.

3.8. L-istrateġija makroreġjonali tista' tkun l-istrument għall-ħolqien tal-massa kritika meħtieġa biex jingħaqdu l-assi ekonomiċi, soċjali u ambjentali fl-interess tal-iżvilupp. Dan jista' jkun ta' rilevanza partikolari fil-qafas tal-programmi transnazzjonali transkonfinali.

3.9. Fid-dawl tal-ambitu tagħhom, l-istrateġiji makroreġjonali jistgħu jgħinu biex jiġu żviluppati servizzi ta' interess ġenerali b'mod iżjed ġust u bi prezz li jintlaħaq, fl-istess waqt li jiffaċilitaw l-aċċess għal informazzjoni u għarfien u jtejbu l-kundizzjonijiet għall-mobilità.

Brussell, it-18 ta' Frar 2015

Il-President
tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew
Henri MALOSSE